

I – VÀI NÉT KHÁI QUÁT

Trung Quốc, Ấn Độ cùng với một số quốc gia châu Á lân cận được coi là hai trong số những cái nôi của văn minh thế giới.

Bài này chỉ giới thiệu sơ lược một vài nét về mỹ thuật của Ấn Độ, Trung Quốc, Nhật Bản và một số công trình kiến trúc tiêu biểu của hai nước : Lào và Cam-pu-chia.

II – VÀI NÉT VỀ MỸ THUẬT CỦA MỘT SỐ NƯỚC CHÂU Á

1. Mỹ thuật Ấn Độ

- Ấn Độ là một quốc gia rộng lớn ở Nam Á, có quá trình lịch sử trên 5000 năm. Nền văn minh cổ Ấn Độ (trong đó có mỹ thuật) đã hình thành và phát triển rực rỡ từ 3000 năm trước Công nguyên.
- Ấn Độ là quốc gia có nhiều tôn giáo, song chi phối đời sống văn hoá, tư tưởng mạnh nhất là Ấn Độ giáo (đạo Hin-đú). Các công trình mỹ thuật ở các loại hình như kiến trúc, điêu khắc, hội hoạ,... đều phát triển trên cơ sở đó.
- Miền Nam Ấn Độ có nhiều công trình tuyệt đẹp như đền thờ Thần Mặt trời, Thần Si-va (Shiva),... Ở tất cả các ngôi đền, điêu khắc trang trí là bộ phận không thể thiếu được trong tổng thể kiến trúc. Ma-ha-ba-li Pu-ram là cụm Thánh tích nổi tiếng được xây dựng vào khoảng những năm 630 đến 715 sau Công nguyên, bao gồm những ngôi đền lớn, nhỏ khác nhau được tạo dựng trực tiếp từ những tảng đá lớn liền khối và một đền thờ thần Si-va có tên là Đền Ven Biển cũng được xây dựng bằng đá. Khu di tích này là niềm tự hào của người dân Ấn Độ và là di sản văn hoá của nhân loại.

*Thầy tăng cầm phát trần hầu lễ
Thành nam đến Vi-xva Brát-ma, A-la-pua,
Đếch-cen phương nam Ấn Độ*

Lăng Tát Ma-ha (Ấn Độ)

2. Mĩ thuật Trung Quốc

- Trung Quốc là đất nước có nền văn hoá phát triển rất sớm, trong đó mĩ thuật chiếm vị trí quan trọng, thể hiện ở nhiều phương diện, phong phú, đa dạng và độc đáo.
- Ba luồng tư tưởng lớn đã ảnh hưởng đến cách nhìn, cách nghĩ, lối sống của người Trung Quốc và được thể hiện rõ nét ở nghệ thuật (trong đó có mĩ thuật) là : Nho giáo, Đạo giáo và Phật giáo.

Kiến trúc

Công trình kì vĩ có một không hai là Vạn Lí Trường Thành được xây dựng từ thế kỉ III trước Công nguyên. Ở Bắc Kinh cũng có rất nhiều công trình nổi tiếng, trong đó có Cố Cung, Thiên An Môn, Di Hoà Viên,... còn tồn tại đến ngày nay.

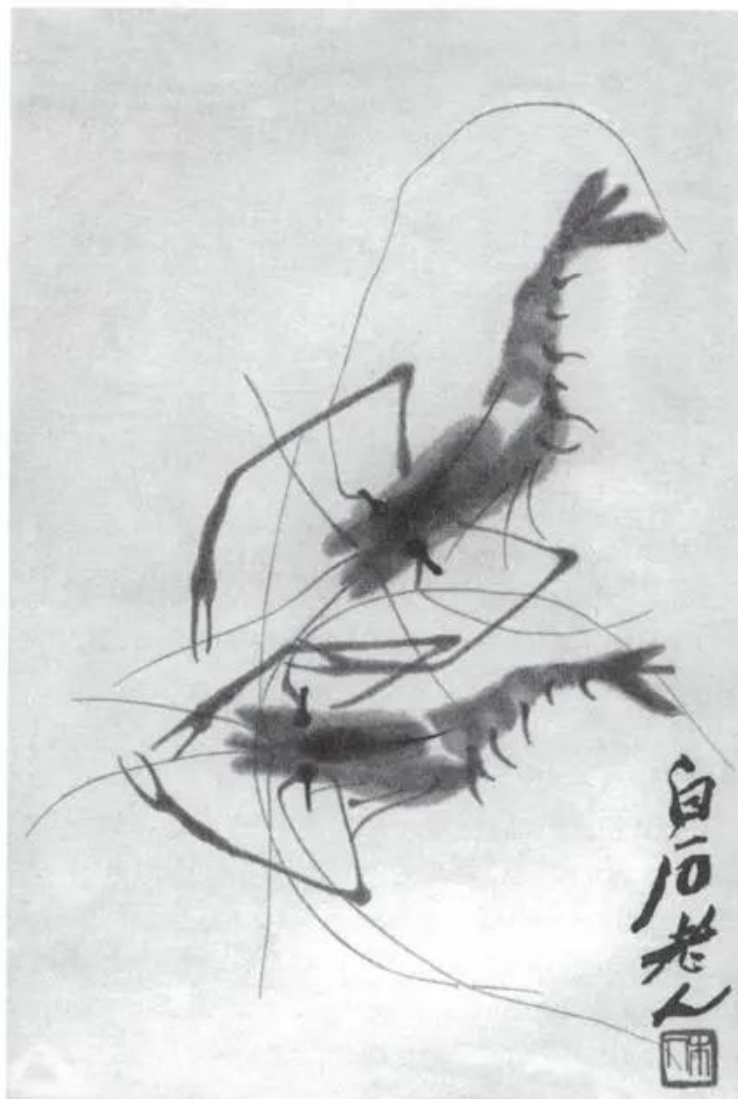
Vạn Lí Trường Thành (Trung Quốc)

Hội hoạ

Từ thời cổ xưa người Trung Quốc đã có các bức *bích hoạ*^(*) tuyệt đẹp vẽ trên vách đá, tiêu biểu là khu chùa hang Mạc Cao ở Đôn Hoàng. Các bức vẽ chiếm khoảng 45000m², là hệ thống bích hoạ lớn nhất thế giới và có

(*) *Bích hoạ* là tranh tường.

giá trị nghệ thuật rất cao. Ngoài ra, *tranh lụa* được vẽ từ thời Chiến quốc (thế kỉ V – III trước Công nguyên) và đặc biệt là *tranh thủy mặc* (mực nho) sau này được đề cao gọi là quốc họa của Trung Quốc. *Tranh thủy mặc* có lối vẽ *công bút*^(*) và lối vẽ nhanh, phóng khoáng, gây được mỹ cảm và mang nhiều ý nghĩa sâu sắc. Đến thế kỉ XX, danh họa Tề Bạch Thạch (1863 – 1957) đã kế thừa và phát triển phép tả ý và lối vẽ công bút lên tuyệt đỉnh, đưa hội họa thủy mặc đến với đông đảo quần chúng nhân dân (năm 1993, họa sĩ Tề Bạch Thạch được UNESCO công nhận là “Danh nhân văn hoá thế giới”).

Tôm. Tranh của họa sĩ Tề Bạch Thạch (Trung Quốc)

(*) *Công bút* là lối vẽ kĩ từng chi tiết.

Núi rừng rực đỏ. Tranh của hoạ sĩ Lý Khả Nhiệm (Trung Quốc)

3. Mĩ thuật Nhật Bản

Nhật Bản là một quần đảo hình cánh cung ở ngoài khơi phía đông bắc của lục địa châu Á. Do hoàn cảnh địa lí, Nhật Bản ít giao tiếp với bên ngoài. Tuy có chịu ảnh hưởng phần nào của tư tưởng và nghệ thuật Phật giáo Trung Quốc, Ấn Độ, nhưng nghệ thuật Nhật Bản vẫn phát triển chủ yếu dựa vào truyền thống và những tiềm năng trong nước. Nhờ vậy, các di sản văn hoá của Nhật Bản (trong đó có mĩ thuật) giữ được bản sắc riêng, độc đáo.

Kiến trúc

Khoảng giữa thế kỉ V, đạo Phật từ Trung Quốc du nhập vào Nhật Bản. Nhiều đền chùa được xây dựng với những tầng mái gỗ đồ sộ, kết cấu bằng kĩ thuật riêng rất hoàn hảo. Các công trình kiến trúc truyền thống của Nhật Bản hài hoà với cảnh trí thiên nhiên và bền vững với thời gian.

Hội họa và đồ họa

- Hội họa Nhật Bản hình thành và khởi sắc từ cuối thế kỉ VI theo sự du nhập của đạo Phật. Trên cơ sở tiếp thu nghệ thuật bích họa của Trung Quốc, Ấn Độ, hội họa Nhật Bản đã dần dần tạo được bản sắc riêng.
- Đặc biệt, nghệ thuật tranh khắc gỗ nhiều màu của Nhật Bản được thế giới biết đến và đánh giá cao. Các họa sĩ Nhật Bản đã phát triển được tranh khắc gỗ, vốn chỉ dành để minh họa sách, trở thành các tác phẩm độc lập, đáp ứng nhu cầu thưởng thức mỹ thuật của nhiều tầng lớp trong xã hội. Rất nhiều họa sĩ làm tranh khắc gỗ màu của Nhật Bản trở nên nổi tiếng ở cả trong nước và thế giới, như : U-ta-ma-rô, Hô-ku-sai, Hi-rô-si-ghê,...

Điểm trang. Tranh khắc gỗ màu của họa sĩ U-ta-ma-rô (Nhật Bản)

Chùa Tô-đai-di (Nhật Bản)

Gió nam khi bình minh (trong bộ tranh vẽ núi Phú Sĩ).
Tranh khắc gỗ màu của họa sĩ Hô-ku-sai (Nhật Bản)

4. Các công trình kiến trúc của Lào và Cam-pu-chia

Thạt Luồng (Lào)

Thạt Luồng được xây dựng lại vào năm 1566, là công trình kiến trúc Phật giáo tiêu biểu của nước Lào. Trong đó, tháp Thạt Luồng là kiến trúc chính, trung tâm tháp là một khối lớn vươn cao, xung quanh là các tháp nhỏ. Toàn bộ khối trung tâm đều được dát vàng, tạo nên vẻ uy nghi, rực rỡ.

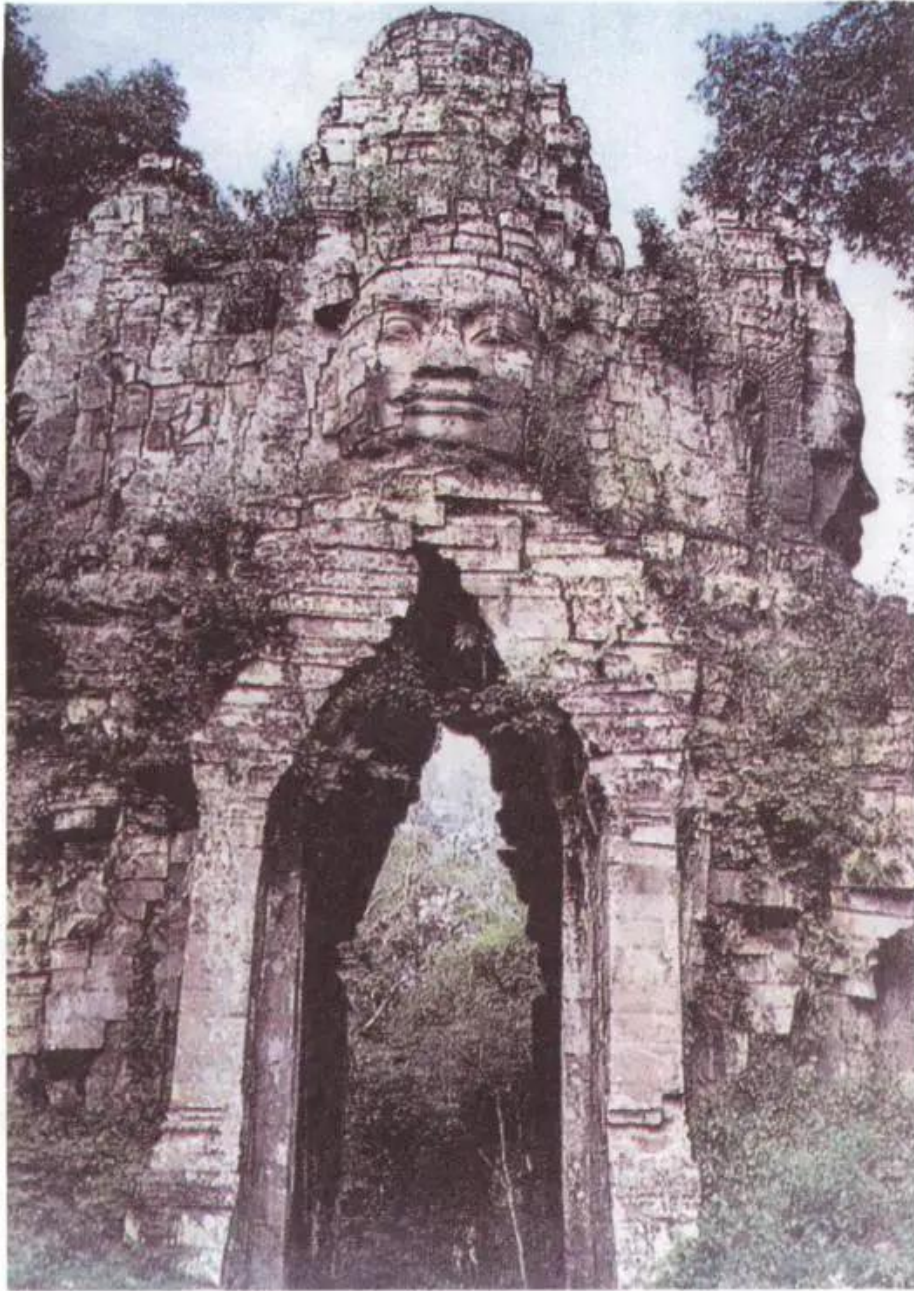

Thạt Luồng (Lào)

Ăng-co Thom (Cam-pu-chia)

Nếu Ăng-co Vát là ngôi sao nghệ thuật kiến trúc và điêu khắc sáng chói giữa thế kỉ XII, thì Ăng-co Thom là ngọn lửa nghệ thuật kì vĩ giữa thế kỉ XIII của nhân dân Cam-pu-chia.

Ăng-co Thom thuộc loại “đền núi” nhưng được xây dựng với quy mô hoành tráng, là sự kết hợp độc đáo giữa nghệ thuật kiến trúc và nghệ thuật điêu khắc tinh tế, hoàn mỹ.

Cổng Thằng lợi, Ăng-co Thom (Cam-pu-chia)

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Hãy nêu vài nét về mỹ thuật Ấn Độ, Trung Quốc và tranh khắc gỗ Nhật Bản.
2. Suu tầm tranh, ảnh có liên quan tới nội dung bài học.